

Nyt fra historisk videnskab

ALM. HISTORIE, HJÆLPEMIDLER, M.M.

Georg G. Iggers and Harold T. Parker (eds.): *International Handbook of Historical Studies Contemporary Research and Theory*. London, Methuen & Co. 1980, xii+452 s.
Michael Kammen (edited for the American Historical Association): *The Past Before Us. Contemporary Historical Writing in the United States*. Ithaca and London, Cornell University Press 1980, 524 s.

Der kan være god grund til at anmelde disse to bøger sammenlignende og samtidigt. De udkommer i samme år, og selv om den ene bog omhandler et enkelt lands historiografi, den anden – ideelt – hele verdens, så er det ene land dog så stort og dets forskning så omfattende og ofte normsættende, at de to bøger på mange punkter kommer til at uddybe og komplettere hinanden. Deres emne er i alt væsentligt fælles: de sidste 10–20 års historieskrivning inden for alle genrer og alle geografiske områder. De to bøger bliver derfor også uomgængelige referenceværker og bør findes i ethvert velassorteret historisk bibliotek. Der er tale om veritable bibliografiske guldgruber hvor det drejer sig om orientering i den seneste udvikling inden for en række områder.

Dispositionen i de to bøger er forskellig, men de emner der behandles, alligevel nogenlunde identiske: udviklingen inden for regionalt eller kronologisk begrænsede afsnit og »expanding fields of inquiry«, eller som det hedder i den anden bog: »some methodological reorientations« – meningen er den samme. Nemlig den, at de sidste 10–20 års historiografiske udvikling betegner både metodologiske og emnemæssige nybrud, og generelt er karakteriseret ved en højere grad af teoretisk og metodologisk bevidsthed hos fagets udøvere. Det er desuden karakteristisk at en række kapitler i begge bøger behandler »new history«: *New Political History*, *New Demographic History*, *New Labor History*, *New Social History*, o.s.v. Mens meget betegnende begge bøger mangler et kapitel om *New Economic History*, utvivlsomt fordi denne cliometriske nyhed har haft afgørende problemer i de senere år. Der findes naturligvis også afsnit om genrer der er så nye, at de slet ikke behøver betegnelsen: kvindehistorie og familiehistorie, f. eks.

Når nyhedens stempel således er sat på en række discipliner har det naturligvis flere årsager, der summarisk kan rubriceres som: 1. nye metoder, 2. nye emner, 3. nye indfaldsvinkler. Og det vil i praksis sige: 1. meget ofte kvantitative metoder, 2. med en bred betegnelse »socialhistorie«, ofte med inspiration af metodik hentet fra samfundsvidenskaberne i bredeste forstand, f. eks. også etnologien, 3. »history from the bottom up«, d.v.s. massernes ikke elitens historie, f. eks. arbejderhistorie, kvindehistorie, emigranthistorie.

Denne reorientering – på visse punkter vel mere renaissance end egl. ny – viser sig måske mest karakteristisk som en flugt væk fra den egl. politiske historie, »begivenhedshistorien« kaldet, over i forskellige former for »strukturhistorie« og »bevidsthedshistorie«, og desuden ofte i en interesseforskydning bort fra vesterlandsk historie. Et problem for en række af disse genrer – som erkendes af praktikanterne selv – er dog, at problemformuleringen finder sted inden for en traditionel politisk/historisk ramme. Det generelle indtryk er nok det, at man inden for en række discipliner har set en række frugtbare ny-

brud, men nogen ny samlet reference-ramme har ikke for alvor formået at slå igennem. Fagets opsplitning i en række underdiscipliner uden kommunikation med »resten« er kendes i mange artikler som en fare. Ligesom begrebet isolation nok er et lurende spøgelse: en alt for teknisk præget »videnskabelig« historieskrivning er just ikke publikumsvenlig. I samme grad som analysen indtager fortællingens plads synker læsernes antal tilsvarende. Det er derfor med en vis tilfredsstillelse en af forfatterne konstaterer, at Christopher Lasch's to sidste bøger, om henholdsvis ægteskabet og det moderne menneske, samt Le Roy Ladurie's bog om Montaignou, faktisk i USA har opnået salgstal, der ellers kun nås af militærhistoriske værker! Men naturligvis – den videnskabelige historie må gå de veje, den finder mest lovende. På den anden side er den videnskabelige historie jo også selv underlagt de samme sociologiske tvangsmekanismer, som historikerne gerne vil analysere hos andre, som f. eks. rekrutterings- og uddannelsesmekanismerne.

Der hersker bred enighed om – også i disse bøger – at historikernes professionalisering i slutningen af det 19. årh. betød en ændring i historiens form og indhold, og der synes ligeledes at være enighed om, at den ændrede sociale rekruttering af fagets udøvere, der fandt sted i 60-erne (ikke bare i DK!) har haft en væsentlig indflydelse også på ændringen i interesseobjekt. Om denne iagttagelse er rigtig er vel diskutabelt. Selv tror jeg ikke den sociale rekruttering, men derimod *mængden* var det afgørende. Den etablerede historiefattelse døde massedøden. Til gengæld var det nok sociale og politiske omvæltninger i det omgivende samfund, mere end den sociale rekruttering, der fik betydning for fagets ændrede indhold. Men det var nok alt i alt en frugtbar udvikling. Derfor kan man alligevel godt – som nærværende anmelder – mene, at menneskelige motiver på det besluttende magtniveau stadig er af afgørende betydning for historiens gang, og derfor det mest interessante studieobjekt, selv om motiver og handlinger naturligvis ikke er struktur-uafhængige. Og endelig kan man jo anføre den sædvanlige indvending: det er stadig ikke lykkedes at etablere forbindelsen mellem struktur og handling/begivenhed.

Man kunne anføre mange andre ting om de seneste års udvikling ligesom man kunne fordybe sig i detaljerne i de enkelte indlæg, men det ville i sig selv kræve en større afhandling, og i stedet er begge bøger hermed anbefalet på det varmeste som vejvisere i fagets seneste vækst.

Til sidst kunne man måske også anstille nogle betragtninger over historiens paradoksale situation: En række forfattere i de her anmeldte bøger viger ikke tilbage for at betegne de sidste 10–20 år som et afgørende nybrud i fagets historie på linie med begivenhederne i begyndelsen og slutningen af det 19. årh.; samtidig må man konstatere – og dette gælder ikke bare Danmark – at fremtidsudsigterne for færdiguddannede historikere aldrig har været dårligere, ligesom fagets fremtid i skolesystemet i en række lande fortsat synes uvis!

Inga Floto

Leon J. Goldstein: Historical Knowing. Austin og London, University of Texas Press, 1976. xxviii + 216 s., noter, bibliografi og index. \$ 12.50.

Introduktionen, *Historical Constitution and the Philosophy of History*, er faktisk bogens centrale del. Heri fremsættes 'the constructionist thesis' (Goldstein bryder sig ikke om udtrykket og anvender i stedet 'historical constitution'). Denne tese går ud på, at:

'The course of events is introduced by an intellectual process of hypothetical reconstruction . . . . to make sense of what he [historikeren] has and knows [altså 'evidence']. . . . [og] when we think of the verification of historical propositions . . . . [kan vi ikke bruge det, der postuleres som værende verifikationsmetoden i den meste